

Abstrakt

Předkládaná práce se zabývá vznikem a fungováním vyšších územních samosprávných celků v České republice a na Slovensku. Obsahuje informace o vývoji územního členění v bývalém Československu v letech 1918 – 1993, s důrazem na zavedení krajského zřízení v období komunistického režimu. Práce detailně popisuje proces vytváření krajské úrovně samosprávy v 90. letech 20. století v České republice a na Slovensku. Po roce 1993 probíhaly v parlamentech obou zemí debaty ohledně nejvhodnějšího modelu územně správního uspořádání. V České republice byly zvažovány varianty zemského zřízení a krajského zřízení, na Slovensku naopak varianty župního zřízení či krajského zřízení. Území České republiky bylo nakonec rozděleno do 14 vyšších územních samosprávných celků (13 krajů a Hlavní město Praha), území Slovenska do 8 krajů. Při zpracovávání tématu autor vychází především z detailní analýzy příslušných návrhů zákonů a ze stenografických protokolů z debat ohledně vyšších územních samosprávných celků v zákonodárných sborech obou států. Právě parlamenty jsou pro proces vytváření územního členění zcela zásadními aktéry. Vyšší územní samosprávné celky v podmínkách unitárních států totiž představují spíše uměle vytvářené jednotky vzniklé ze správních důvodů, než přirozené či historické regiony. Jejich vznik proto souvisí s neustále probíhajícími procesy reformem veřejné správy. Vymezení vyšších územních samosprávných celků bývá výsledkem výslovně politického rozhodnutí, které by mělo odrážet momentální potřeby států v oblasti veřejné správy. Stejně tak ale odráží priority jednotlivých politických aktérů, proto bývá vymezení území vyšších územních samosprávných celků výsledkem kompromisu mezi politickými stranami. Práce se kromě toho ve větší stručnosti zabývá fungováním krajů, zmíněny jsou mimo jiné obecné informace o krajských volbách a další souvislosti krajského zřízení. Za dobu necelých 20 let se kraje etablovaly více či méně úspěšně jako pevná součást politických systémů obou států. Záměrem disertační práce je tedy přispět svým zaměřením do odborné diskuse o krajské úrovni samosprávy díky dosud v tomto rozsahu nepublikovaným detailním informacím z parlamentních debat ohledně schvalování vyšších územních samosprávných celků.